

שם השיעור: מאכלים אהובים ומומלצים מבית סבא וסבתא

כיתה ו'

משך השיעור: כ- 3 שיעורים

עזרי הוראה:

מצגת מלווה לשיעור

מקרן+ מחשב עם אינטרנט

אמצעי קצה – טלפונים/מחשבים אישיים לתלמידים

מספר מוצרים בודדים לצורך הדגמה (שקית במבה, צנצנת ריבה, משקה עם סוכר וכדומה).

נכתב ע"י: צוות בריאות ארצי תש"ף- אורית אפלבוים, מעין בר יהודה, דגנית הלר, רונית

ויסברג, נילי מזור ומיכל שינוביץ

קישור למצגת

מטרות השיעור:

מטרת על:

* התלמידים יכירו את המלצות הקשת החדשה

* התלמידים ילמדו על הערכים התזונתיים של המזון.

* התלמידים ייחשפו למאכלים מסורתיים ויהיו מודעים לערכיהם התזונתיים.

מטרות אופרטיביות (מעשיות):

* התלמידים יחקרו במרשתת על ערכים התזונתיים של מזון (ערך קלורי, פחמימות, חלבונים,

שומנים, ויטמינים, מינרלים, נתרן, סיבים).

* התלמידים יגדירו מהו שומן רווי | שומן טראנס. יחקרו את החסרונות.

* **התלמידים יכינו ספר מתכונים אישי של מאכלים אהובים מבית סבא/סבתא**

(ניתן למיין לפי ארצות/מנהגים/עונות/ סדר א"ב)

* התלמידים יחברו/ יכתבו המלצה למאכל האהוב (כרזה/סרטון וכו').

מהלך השיעור:

מהלך השיעור	זמן	פירוט
שיעור 1	כ- 5	המורה תציג את נושא השיעור -
פתיח	דקות	מאכלים אהובים מבית סבא/סבתא.

הצגת הנושא (שקף מס' 1-2)		המורה תבקש מכל תלמיד לומר שם מאכל, ומה תדירות הצריכה שלו.

מהלך השיעור	זמן	פירוט
גוף השיעור: שקפים 3-7 התלמידים יחשפו להגדרות סימונים תזונתיים של מזון	30 דקות	שקף 3- המורה תציג את עקרונות קשת המזון: תסביר שהקשת משקפת את ההמלצות התזונתיות. תשאל: 1. אילו מזונות מומלצים בכל שלב בקשת? - התלמידים יתבקשו את המאכלים 2. המורה תכתוב על הלוח את ההמלצות: *הקשת הירוקה – מזונות שמומלץ לגוון על בסיס יומי * הקשת הצהובה – מזונות שמומלץ לצרוך אותם לפחות פעם ביום * הקשת הכתומה – מזונות שמומלץ לצרוך אותם כמה פעמים בשבוע *קשת וורודה- מזונות לא מומלצים לצריכה מעל 300 גרם 1. -מחונן לשאלה הראשונה: קשת ירוקה: ירקות, פירות ודגנים מלאים. אלו מזונות שלמים התורמים מגוון ערכים תזונתיים וחשוב לגוון בהם בצבעוניות ובאופן האכילה מספר פעמים ביום. הקשת הצהובה מזונות משלוש קבוצות מזון עיקריות – שמנם מהצומח (שמן זית / טחינה / אגוזים); קטניות (עדשים, שעועית, אפונה וכד'); וכן חלב ו/או תחליפיו. לכל אחת מקבוצות אלו תרומה חשובה לבריאות ומומלץ לשלב אותן בתזונה לפחות פעם ביום. הקשת הכתומה מכילה מזונות מן החי שמומלץ לגוון בהם לאורך השבוע ולא דווקא בכל יום. וכמו שאר

המזונות שבקשת, מומלץ לקנות אותם גולמיים ולבשל בבית. הקשת הוורודה – בשר בקר בתצורתו הגולמית: ההמלצה היא לא לצרוך יותר מ-300 גרם בשבוע בהכנה ביתית - התלמידים יתבקשו למיין את מרכיבי המזון האהוב שבחרו לפי עקרונות הקשת המורה תציג את הערכים התזונתיים ותסביר על הסימון התזונתי : סימון תזונתי של מוצרי מזון מאפשר להבין אילו רכיבים קיימים במזון ארוז ומה הערכים התזונתיים שלו. הסימון התזונתי מאפשר השוואה של ערכים תזונתיים בין מוצרים דומים. סכום הערך מופיע בכל פעם בשקופית הבאה ----- קלוריה- קלוריה היא יחידת מידה לחום ולאנרגיה. השרירים בגופנו זקוקים לאנרגיה כדי לפעול ולנוע. את האנרגיה הזו, גופנו צורך מן המזון אותו אנו אוכלים . המורה תביא לכיתה כמה מוצרים והתלמידים יתבקשו לבדוק את כמות הקלוריות לדוג: שקית במבה צנצנת ריבה וכו'		שקופית 4 שקופית 5
חלבונים- חלבונים ממלאים תפקיד עיקרי וחשוב ביותר ביצירת הרקמות ובבניית התאים בגופנו. החלבון הינו חומר מזין וחיוני ביותר לגוף במיוחד בתקופת הגדילה.		

התלמידים יתבקשו לחפש במרשתת אילו מאכלים עשירים בחלבון? תשובות אפשריות: בשר, הודו, עוף, דגים, חלב ומוצריו, ביצה, קטניות-אפונה עדשים, סויה ----- • פחמימות- מומלץ לצרוך פחמימות מורכבות שהם דגן מלא (שיבולת שועל, בורגול, פסטה מלאה, אורז מלא, כוסמת, קינואה...) מאשר סוכרים פשוטים (כגון: סוכר, דבש, מייפל, סילאן) • פחמימות מורכבות מכילות סיבים ותפקידם הנוסף לעזור לעיכול תקין של מערכת העיכול, מניעת עצירות ופעילות המעיים. • כל הפחמימות מתפרקות בגוף לגלוקוז. • הגוף שלנו משתמש בגלוקוז הפשוט להפקת אנרגיה על ידי קליטתו בדם. פחמימה פשוטה, מורכבת ממולקולת סוכר אחת או שתיים (חד סוכר או דו סוכר) ואילו פחמימה מורכבת מכילה מספר רב של מולקולות סוכר (רב סוכר). בצורה פשוטה נגיד שפחמימה מורכבת מתפרקת ונספגת לאט בגוף, נותנת תחושת שובע והיא מכילה סיבים תזונתיים, ופחמימה פשוטה נספגת ומתפרקת מהר. פחמימה פשוטה: מצויה במזונות כמו סוכר, דבש, ריבה, שתייה מתוקה וחלב ניגר גורמת לעליה ולירידה מהירה של רמת הסוכר בדם. פחמימה מורכבת: מצויה במזונות כגון לחם מחיטה מלאה או פסטה מקמח מלא, אורז מלא, כוסמת, בורגול, קינואה וקטניות. גורמת לעליה ולירידה אטית ומתונה של גלוקוז בדם. פחמימות מורכבות עשירות בסיבים תזונתיים, מסוגים שונים והתורמות לתחושת שובע	10 דקות	שקופית 6 שקופית 7 חלוקה לזוגות /לקבוצות

שומנים- • השומנים משמשים כ"מחסן אנרגיה" בשעת חירום. • השומנים מהווים מרכיב עיקרי של קרומי התאים. • השומנים שומרים על בריאות העור והשיער של גופנו, מזינים את עור הגוף ומטפחים אותו. • השומנים הינם נשאים של ויטמינים ולכן השומן נחוץ לגוף. • צריכת שומנים בעולם המודרני הינה שכיחה מאוד ולכן נוצרה בעיית השמנה. • השומנים מספקים יותר אנרגיה לגוף מאשר הפחמימות והחלבונים. התלמידים יתבקשו לחפש במרשתת אילו מאכלים מכילים שמנים מהצומח תשובות אפשריות: אבוקדו, שמן קנולה, טחינה ואגוזים, שמן קוקוס/שומן מהחי- חמאה, שומן בקר, שומן כבש, התלמידים יתבקשו לחפש במרשתת מהו שומן רווי ומהו שומן טראנס, ולהגדיר את החסרונות. <u>המורה תסכם את עיקרי הדברים על הלוח:</u> השומן הרווי נמצא במזונות שמקורם מהחי - בשר וחלב: שומן הבשר, שומן מוצרי החלב הנמצא בחמאה, שמנת וגבינות עתירות שומן. שומן בלתי רווי נחלק לשני סוגים: חד בלתי רווי ורב בלתי רווי. השומן הבלתי רווי נמצא במזונות מן הצומח, בהם אבוקדו, זיתים, שומשום וטחינה, אגוזים, שקדים ובשמן המופק ממזונות אלו. הפופולרי והטוב ביותר לשימוש הוא שמן הזית. חסרונות-	45 דקות	מליאה: שקופית 8-10 התנסות

לשומן הרווי יש השלכות בריאותיות. שומנים רוויים (מוצקים) נוטים להצטבר יותר בדפנות כלי הדם לשומן הטרנס יש תכונה רעה נוספת: גוף האדם מתקשה מאוד לבצע איתו תגובות כימיות. מדינות רבות מתחילות להוציא את השימוש בשומן טראנס מחוץ לחוק בתעשיית המזון המתועש. יצירת אלבום מתכונים כיתתי של מאכלים מבית סבא סבתא. (ניתן למיין לפי ארצות/מנהגים/עונות/ סדר א"ב). * התלמידים יבחרו מאכל מסורתי אהוב, יצלמו אותו, יסכמו רקע קצר על המשפחה/ארץ מוצא/שנת עלייה לארץ, יחקרו את הערכים תזונתיים (ערך קלורי, חלבונים, פחמימות, שומנים) (יעזרו באתר המצוין במצגת – קוד QR) ימיינו הרכיבים לפי קשת המזון החדשה, יכתבו מדוע בחרו אותו, יכתבו את המצרכים הדרושים/הרכיבים המורה תבקש מהתלמידים ליצור פרסום למאכל בתנועה, סרטון בתנועה, ראפ וכו'. התלמידים יציגו את הפרסום למאכלים	35 דקות	הצגת התוצר המצופה שקופיות 11-12 שקופית 14- הצגת התוצרים

המורה תשאל - מה למדתם מעבודה זו? האם לדעתכם ניתן לשדרג את המאכל/ לשנות את הרכיבים לבריאים יותר? לשנות את תדירות הצריכה ?	10 דקות	שקופית 15 רפלקציה

ביבליוגרפיה וחומרי למידה

- [שומן רווי/שומן טראנס](#)
- [מאכלי עדות](#)
- [מהו מזון אולטרא מעובד](#)
- [סימון תזונתי](#)
- [אוכל מעובד שמים בצד, טרי זה אפשרי בריא!](#)
- [מזון מעובד](#)
- [קשת המזון](#)